

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Iwona Koper (przewodniczący)

SSN Krzysztof Pietrzykowski

SSA Agnieszka Piotrowska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa T. C.

przeciwko L. M.

o zachówek,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 17 listopada 2011 r.,

zażalenia pozwanej

na postanowienie o kosztach postępowania za I i II instancję zawarte w wyroku

Sądu Okręgowego

z dnia 12 maja 2011 r.,

- 1. odrzuca zażalenie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o kosztach procesu za I instancję**
- 2. oddala zażalenie w pozostałej części**
- 3. nie obciąża pozwanej kosztami postępowania zażaleniowego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 12 maja 2011 roku oddalił apelację pozwanej L. M. w zakresie, w jakim żądała ona zmiany zaskarżonego wyroku I instancji przez obciążenie powoda, ostatecznie przegrywającego sprawę, kosztami postępowania za I instancję (punkt II). Nie obciążył także powoda kosztami postępowania apelacyjnego poniesionymi przez pozwaną (punkt III).

W zażaleniu na rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego dotyczące kosztów procesu za obie instancje, pozwana zarzucając naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 98 § 1 i § 3 k.p.c., przez jego niezastosowanie oraz art. 102 k.p.c., przez jego zastosowanie, domagała się zmiany zaskarżonego postanowienia, przez zasądzenie na jej rzecz od powoda T. C., poniesionych przez nią kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie pozwanej podlega odrzuceniu w zakresie odnoszącym się do kosztów postępowania za pierwszą instancję, w pozostałej zaś części nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje wyłącznie na postanowienie sądu drugiej instancji, co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji. Zgodnie z ugruntowaną linią orzecniczą Sądu Najwyższego, postanowienia sądu drugiej instancji o charakterze procesowym podlegają zaskarżeniu do Sądu Najwyższego skargą kasacyjną lub zażaleniem wyłącznie w sytuacjach wyraźnie w przepisach określonych (odpowiednio art. 398¹ § 1 oraz art. 394¹ § 1 i 2 k.p.c.), zażalenia na inne postanowienia do Sądu Najwyższego nie przysługują (por. postanowienie z dnia 15 lutego 2008 r., I CZ 1/08, niepubl.). W rezultacie katalog postanowień podlegających zaskarżeniu zażaleniem do Sądu Najwyższego ma charakter zamknięty, co jednocześnie oznacza, że zażalenie wniesione na postanowienie nie przewidziane w art. 394¹ § 1 oraz § 2 k.p.c. podlega

odrzuconiu, jako niedopuszczalne, co odnosi się także do zażalenia pozwanej na rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego co do kosztów procesu za I instancję.

Sąd Okręgowy na podstawie art. 102 k.p.c., kierując się zasadami słuszności uznał, że z uwagi na zmianę wyroku Sądu I instancji i oddalenie w całości powództwa T. C. przeciwko L. M. o zachówek na podstawie art. 5 k.c. zachodzi „szczególnie uzasadniony wypadek”, uzasadniający nieobciążanie powoda kosztami postępowania odwoławczego poniesionymi przez pozwaną.

Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tego sądu należy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Zakwalifikowanie przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy; ingerencja w to uprawnienie, w ramach rozpoznawania środka zaskarżenia od rozstrzygnięcia o kosztach procesu, następuje jedynie w sytuacji stwierdzenia, że dokonana ocena jest dowolna, oczywiście pozbawiona uzasadnionych podstaw. W efekcie sposób stosowania art. 102 k.p.c. podlega dyskrecjonalnej ocenie sędziowskiej i w zasadzie wymyka się spod kontroli sprawowanej przez Sąd Najwyższy, chyba że zaskarżone orzeczenie zostało wydane z rażącym naruszeniem reguł wprowadzonych w tym przepisie (por. postanowienie z dnia 25 marca 2011, IV CZ 136/10, niepubl. oraz postanowienie z dnia 15 czerwca 2011 r., V CZ 23/11, niepubl.).

Z akt sprawy wynika, że zaskarżone orzeczenie zostało wydane z poszanowaniem reguł przewidzianych w art. 102 k.p.c., co zarazem, nie uzasadnia ingerencji Sądu Najwyższego, skoro powód wytaczając powództwo o zapłatę zachowku, znajdujące oparcie w stanie faktycznym i prawnym, mógł liczyć na jego uwzględnienie, zaś oddalenie roszczenia nastąpiło z uwagi na przyjęcie przez Sąd II instancji, że pozwany nadużył przysługującego mu prawa (por. postanowienie SN z dnia 5.08.1981 roku, II PZ 49/73, Lex nr 7337).

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398²¹ i art. 370 k.p.c. oraz na podstawie art. 394¹ § 3 w związku z art. 398¹⁴ k.p.c., orzekł, jak w sentencji. W kontekście rozstrzygnięcia, z uwagi

na symetrię w traktowaniu stron w zakresie kosztów procesu, nie obciążono skarżącej kosztami postępowania zażaleniowego na rzecz powoda, który złożył odpowiedź na zażalenie.